

P.A. Spoor
A. Goudswaard

RAMING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1979 VAN DE
GLASTUINBOUW- EN CHAMPIGNONBEDRIJVEN

Mededeling no. 224

Februari 1980

SIGN: L27-224
EX. NO: B
MLV:

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw
Conradkade 175 - 2517 CL - Den Haag
Postbus 29703 - 2502 LS - Den Haag
Telefoon 070 - 614161

INHOUD

	Blz.
1. ALGEMEEN	5
2. DE PRESENTATIE VAN DE RESULTATEN	6
3. WIR	7
4. ARBEIDSOPBRENGST EN ONDERNEMERSINKOMEN	8
5. GERAAMDE UITKOMSTEN PER BEDRIJFSTAK IN 1979	9
a. Groenten onder glas	9
b. Snijbloemen onder glas	9
c. Potplanten	10
d. Champignonbedrijven	11

BIJLAGEN

1. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de groenteteelt en de snijbloementeelt onder glas in 1979 in vergelijking met de resultaten in 1978	12
2. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de potplantenteelt en van de champignonbedrijven in 1979 in vergelijking met de resultaten in 1978	13

1. ALGEMEEN

Voor de definitieve bedrijfsuitkomsten van de glastuinbouw en de champignonbedrijven in 1979 bekend zijn kan het voor verschillende doeleinden van belang zijn een indruk te geven van de te verwachten resultaten. Daar nog geen uitgewerkte LEI-boekhoudingen beschikbaar zijn, moeten de bedrijfsresultaten worden geraamd. Deze ramingen zijn uitgevoerd aan de hand van de kosten- en opbrengstenontwikkelingen die in 1979 t.o.v. 1978 zijn opgetreden. De definitieve cijfers van de bedrijfsuitkomsten in 1978 hebben hierbij als uitgangspunt gediend.

Bij de berekening van de rente over het in de slijtende duurzame produktiemiddelen geïnvesteerde vermogen is een rentevoet van 7½% aangehouden (1978 6%). Over het in de grond geïnvesteerde vermogen is 2½% en voor de vlottende middelen is 9½% rente berekend. De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en de gezinsleden is op CAO-basis (incl. het werkgeversaandeel in de sociale lasten) gewaardeerd. In de berekende arbeidskosten van de ondernemer is geen beloning voor leiding en toezicht opgenomen.

De ramingen van de kosten zijn gebaseerd op de gemiddelde prijsstijgingen van de afzonderlijke kostensoorten in 1979 t.o.v. 1978. Hierbij is tevens rekening gehouden met veranderingen in de verbruikte hoeveelheden. Voor de bepaling van de opbrengsten is in de eerste plaats uitgegaan van de ontwikkeling van de landelijke veilingomzetten in relatie met de wijzigingen in de landelijke arealen, en ten tweede van de ontwikkeling van de geldopbrengsten per m² van de belangrijkste gewassen in 1978 op LEI-studiebedrijven. Zowel bij de berekening van de kosten als van de opbrengsten is rekening gehouden met een eventuele verandering van de gemiddelde bedrijfsgrootte en bedrijfsstructuur, waardoor de aandelen van de verschillende kostenfactoren kunnen wijzigen. Dit heeft tot gevolg dat de procentuele stijging van de kosten per bedrijf kan afwijken van de kostenstijging per eenheid van oppervlakte. Ook met de opbrengsten kan dit het geval zijn.

2. DE PRESENTATIE VAN DE RESULTATEN

Van de verschillende takken van glastuinbouw en de champignonbedrijven is per bedrijf het geraamde ondernemersoverschot - zijnde het verschil tussen kosten en opbrengsten - weergegeven. Het ondernemersoverschot is tevens per f 100,- kosten uitgedrukt. Daarnaast is de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer vermeld. De arbeidsopbrengst per ondernemer is samengesteld uit het ondernemersoverschot vermeerderd met de berekende vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer. Het ondernemersinkomen omvat de arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van de berekende en de betaalde rente, alsmede de ontvangen rentesubsidie.

De ontwikkeling van de kosten, de opbrengsten en het resultaat zijn per m² glas (teelt) oppervlakte weergegeven.

3. WIR

Sinds het in werking treden van de Wet Investerings Rekening worden premies toegekend voor het doen van investeringen. De nieuwwaarde van de daarvoor in aanmerking komende bedrijfsmiddelen wordt hierdoor verlaagd. In dit verband heeft het LEI-bestuur bepaald dat bij de berekening van de LEI-bedrijfsuitkomsten de boekwaarde van de op het bedrijf aanwezige duurzame produktiemiddelen met ingang van 1979 wordt vastgesteld op de aanschaffingsprijs verminderd met de aanspraken op de WIR-premies. Maatgevend voor de waardering is dus het bedrag dat na aftrek van de WIR-premies voor rekening van de bedrijven komt.

Uitgaande van de basispremies en de gemiddelde kleinschaligheidstoelagen, is voor 1979 de boekwaarde van de bedrijfsgebouwen, de glasopstanden en de vaste installaties met 22½%, en van de werktuigen, machines e.d. met 12½% verlaagd. Ook de boekwaarde van de vaste plantopstanden, zoals deze in de bloementeelt voorkomen, is voor zover het de betaalde "insteekkosten" betreft dienovereenkomstig verminderd. Dit betekent dat de waardeestijging van de jonge plantopstanden die onder de opbrengsten worden geboekt, eveneens is verlaagd.

De op deze wijze verrekende WIR-premies hebben tot gevolg dat, zowel de kosten van rente en afschrijving op de betrokken bedrijfsmiddelen, als de opbrengsten lager worden. Het bedrijfsresultaat ondergaat hierdoor per saldo een verbetering.

De veranderingen in de geraamde kosten, opbrengsten en resultaten per m2 in 1979, ten gevolge van de toegepaste WIR-correcties, blijken uit onderstaand overzicht.

Veranderingen in gld. per m2 glas-/teeltoppervlakte

	kosten	opbrengsten	<u>ondernemersoverschot</u>	
			per m2	per f 100,- kosten
groenten onder glas	- 2,05	- 0,05	+ 2,00	+ 4,70
snijbloemen	- 2,90	- 0,85	+ 2,05	+ 3,00
potplanten	- 2,90	- 0,10	+ 2,80	+ 3,70
champignons	-12,80	- 0,20	+12,60	+ 4,20

4. ARBEIDSOPBRENGST EN ONDERNEMERSINKOMEN

Om de invloed van de WIR-premies op de bedrijfsuitkomsten in 1979 - in vergelijking met die in 1978 - duidelijk tot uitdrukking te brengen, zijn in tabel 4.1 voor 1979 de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer zowel met als zonder WIR-effect, vermeld.

Tabel 4.1 Gemiddelde arbeidsopbrengst en ondernemersinkomen in gulden per ondernemer in 1978 en in 1979

	1978 (definitief)	1979 (geraamd)	
		zonder WIR-effect	met WIR-effect
Groenten onder glas			
- arbeidsopbrengst	21.000	9.000	22.800
- ondernemersinkomen	28.800	19.400	26.400
Snijbloemen onder glas			
- arbeidsopbrengst	11.700	- 6.900	6.000
- ondernemersinkomen	19.700	4.200	12.000
Potplanten			
- arbeidsopbrengst	58.500	53.500	64.600
- ondernemersinkomen	63.300	60.800	67.200
Champignons			
- arbeidsopbrengst	45.300	28.500	39.300
- ondernemersinkomen	53.400	39.800	47.200

5. DE GERAAMDE UITKOMSTEN PER BEDRIJFSTAK IN 1979

a. Groenten onder glas 1)

Op grond van de prijsontwikkeling van de produktiemiddelen en de daarvan ingezette hoeveelheden is in 1979 een kostenstijging per bedrijf van ongeveer 5% te verwachten. Daar de gemiddelde bedrijfsoppervlakte waarschijnlijk zal zijn toegenomen, komt de kostenstijging per m² gemiddeld op bijna 3% uit. Hierbij dient opgemerkt te worden, dat zonder het kostenverlagend effect van de WIR de kostenstijging ca. 6% hoger zou zijn geweest. Procentueel zijn de brandstofkosten het sterkst gestegen, nl. ca. 25% per bedrijf en 22% per m² glasoppervlakte, zowel als gevolg van - en wel in gelijke mate - een groter verbruik (strengere winter) als van prijsstijging. De stijging van de overige kosten en met name van de arbeidskosten, is in 1979 beperkt gebleven.

Vergeleken met 1978 hebben de geldopbrengsten in 1979 een lichte verbetering ondergaan. De landelijke veilingomzet was ongeveer 5% hoger dan in 1978. De gemiddelde prijsstijging bedroeg echter slechts ruim 1%, zodat de stijging van de omzet in hoofdzaak door vergroting van het volume is ontstaan.

Het landelijk areaal nam met nauwelijks 1% toe. De stijging van de totale bedrijfsopbrengsten (kasgroente en overige) was in 1979 waarschijnlijk ruim 5%. Hiermee werd de kostenstijging iets overtroffen, zodat het is te verwachten dat de rentabiliteit iets verbeterde (bijlage 1).

Het ondernemersoverschot per bedrijf is gemiddeld op minus 9% geraamd (1978 minus 10%). Op grond hiervan komen de arbeidsopbrengsten en het ondernemersinkomen per ondernemer dan op gemiddeld f 22.800,- resp. f 26.400,- uit. In 1978 waren deze bedragen f 21.000,- resp. f 28.800,-.

De uitkomsten van de glasgroentebedrijven zijn weergegeven in bijlage 1.

b. Snijbloemen onder glas

De kostenstijging in deze sector is t.o.v. 1978 gemiddeld op ruim 5% per bedrijf geraamd. Daar de gemiddelde bedrijfsoppervlakte, zoals ook uit de CBS-telling van mei jl. blijkt, is toegenomen, resulteert naar schatting een kostenstijging per m² glasoppervlakte van ca. 2%. Zonder het kostenverlagend effect van de WIR zou de kostenstijging bijna 6% hoger zijn uitgevallen. Evenals bij de glasgroenteteelt zijn de brandstofkosten het sterkst gestegen

1) Verwarmde en onverwarmde bedrijven.

nl. 26% per bedrijf en ruim 21% per m² glas, als gevolg van prijsstijging en een groter verbruik, en wel in gelijke mate. De verhoging van de overige kosten in 1979 is beperkt gebleven.

De landelijke omzet van snijbloemen (excl. importbloemen) was in 1979 bijna 8% hoger dan in 1978. Het landelijke areaal met snijbloemen is in 1979 echter met 7% toegenomen, zodat de omzetstijging bijna geheel door het grotere volume is veroorzaakt. Dit stemt overeen met de opbrengstwaarnemingen op individuele bedrijven. De gemiddelde prijsstijging van de produkten is dus uiterst gering geweest.

De stijging van de gemiddelde geldopbrengsten per bedrijf worden voor 1978 op ruim 3% geraamd. Dit is zelfs iets minder dan de geschatte vergroting van de gemiddelde glasoppervlakte per bedrijf. Per m² glasoppervlakte kan dus een lichte daling van de opbrengsten optreden. Dit werd mede veroorzaakt door een geringere waardestijging (aanwas) van de jonge plantopstanden ten gevolge van het WIR-effect. De invloed hiervan op de totale geldopbrengsten bedraagt bijna 2%. M.a.w. zonder WIR-effect zouden de geldopbrengsten bijna 2% hoger zijn geweest.

Daar de kosten dit jaar iets sterker zijn gestegen dan de opbrengsten, wordt het gemiddelde ondernemersoverschot per bedrijf op minus 12% van de kosten geraamd. Dit betekent t.o.v. 1978 een verslechtering van het bedrijfsresultaat van 1% (minus 11%).

Op grond hiervan wordt in 1979 een gemiddelde arbeidsopbrengst per ondernemer van f 6.000,- geraamd (1978 f 11.700,-). Het gemiddelde ondernemersinkomen per ondernemer komt dan op f 12.000,- uit (1978 f 19.700,-). De uitkomsten van de snijbloemenbedrijven zijn weergegeven in bijlage 1.

C. Potplanten

De kostenstijging in deze sector was in 1979 t.o.v. 1978 gemiddeld bijna 8%. Daar voor deze bedrijfstak mag worden aangenomen dat de gemiddelde bedrijfsomvang zal zijn toegenomen, zullen de kosten per m² glasoppervlakte bijna 6% zijn gestegen. Zonder het kostenverlagend effect van de WIR zou de kostenstijging ongeveer 4% hoger zijn uitgevallen. Evenals in de andere sectoren van de glastuinbouw, was de stijging van de brandstofkosten ongeveer 26% per bedrijf. Mede door de strenge winter zal ongeveer de helft van deze stijging door een hoger brandstoffenverbruik zijn veroorzaakt. De stijging van de overige kostenfactoren is in 1979 beperkt gebleven.

Daar een niet onbelangrijk aandeel van de potplanten niet via de veilingen wordt afgezet, is de veilingomzet niet maatgevend voor de geldopbrengsten van het gemiddelde bedrijf. De veilingomzet geeft slechts een indicatie. Mede op grond hiervan zal de opbrengststijging ongeveer 9% per bedrijf zijn geweest. Als gevolg van de gemiddeld grotere bedrijfsoppervlakte, zal de toeneming per m² glasoppervlakte ongeveer 6% hebben bedragen.

Daar de opbrengsten in 1979 iets meer zijn gestegen dan de kosten, was het gemiddeld ondernemersoverschot 6% van de kosten, tegenover 5% in 1978.

Op grond hiervan zal in 1979 de arbeidsopbrengst per ondernemer f 64.600,- hebben bedragen (1978 f 58.500,-). Het ondernemersinkomen per ondernemer zal dan naar schatting f 67.200,- hebben bedragen (1978 f 63.300,-). De uitkomsten van de potplantenbedrijven zijn weergegeven in bijlage 2.

d. Champignonbedrijven

De kostenstijging van de champignonproductie in 1979 is t.o.v. 1978 op 5% per bedrijf geraamd, rekening houdend met enige bedrijfsvergroting en produktiviteitsverbetering. Zonder het kostenverlagend effect van de WIR zouden de kosten naar schatting ruim 4% hoger zijn geweest. De brandstofkosten die overigens slechts 4% van de totale kosten uitmaken, zijn als gevolg van de fors gestegen olieprijs met 35% toegenomen. Door de ruimere toepassing van doorgroeide compost zijn de kosten hiervan ongeveer 20% toegenomen. De overige kosten zijn in 1979 slechts in beperkte mate gestegen.

Hoewel in de eerste maanden van 1979 de opbrengstprijzen hoger was dan in 1978 trad in het verdere verloop van het jaar een gevoelige prijsdaling op als gevolg van het steeds toenemende aanbod. In 1979 is bij een 15% groter aanbod op de veilingen, een bijna 5% grotere omzet gerealiseerd. De gemiddelde prijs daalde met 9%. In het laatste kwartaal van 1979 was het aanbod ca. 30% groter, en de gemiddelde prijs 21% lager, dan in dezelfde periode van 1978. Per 1 mei 1979 was - volgens het CBS - de teeltoppervlakte met bijna 3% toegenomen. De invloed van de intensivering d.m.v. doorgroeide compost, op de fysieke produktie, begint dus duidelijk resultaten af te werpen. Voor de bedrijven heeft deze ontwikkeling slechts tot een gemiddeld geringe vergroting van de geldomzet geleid.

Daar de stijging van de geldopbrengsten (+ ca. 2%) bij de kostenstijging is achter gebleven, zullen de bedrijfsresultaten in 1979 slechter zijn geweest dan in 1978. Het gemiddelde ondernemersoverschot bedroeg in 1979 minus 2% van de kosten (1978 + 2%). De arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer worden op gemiddeld f 39.000,-, resp. f 47.200,- becijferd (vorig jaar f 45.300,- resp. f 53.400,-).

De uitkomsten van de bedrijven met champignons zijn weergegeven in bijlage 2. Daar de steekproef van champignonbedrijven in 1979 is vernieuwd, mag niet worden verwacht dat de uitkomsten van de bedrijven van de oude en de nieuwe steekproef in alle details op elkaar zullen aansluiten. Om deze reden is een vergelijking met de opbrengsten en kosten per m² teeltoppervlakte in 1978 achterwege gelaten.

Bijlage 1. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de groenteteelt en de snijbloemeteelt onder glas in 1979 in vergelijking met de resultaten in 1978

	Groenten onder glas		Snijbloemen	
	1978	1979 1)	1978	1979 1)
1. Uitkomsten				
a. per bedrijf				
kosten	291.500	306.700	427.700	450.700
opbrengsten	263.000	277.600	382.800	395.300
ondernemersoverschot	-28.500	-29.100	-44.900	-55.400
idem per f 100,- kosten	- 10	- 9	- 11	- 12
b. per ondernemer				
arbeidsopbrengst 2)	21.000	22.800	11.700	6.000
ondernemersinkomen 3)	28.800	26.400	19.700	12.000
2. Uitkomsten per m2 glasoppervlakte				
Kosten:				
rente en afschrijving	8,10	7,00	13,50	12,00
brandstof	6,20	7,60	8,10	9,80
arbeid	11,60	11,90	16,10	16,30
overige kosten	9,30	9,60	15,80	16,20
Totaal	35,20	36,10	53,50	54,30
Opbrengsten	31,70	32,70	47,90	47,60
Ondernemersoverschot	- 3,50	- 3,40	- 5,60	- 6,70

1) Met inbegrip van WIR-effect.

2) Ondernemersoverschot + berekende kosten voor de handenarbeid van de ondernemer.

3) Arbeidsopbrengst + saldo van berekende en betaalde rente + eventuele rentesubsidie.

Bijlage 2. Raming van de resultaten per bedrijf, de arbeidsopbrengst en het ondernemersinkomen per ondernemer in gld. in de potplantenteelt en van de champignonbedrijven in 1979 in vergelijking met de resultaten in 1978

	Potplanten		Champignons	
	1978	1979 1)	1978	1979 1)
1. Uitkomsten				
a. per bedrijf				
kosten	372.000	401.100	284.700	298.900
opbrengsten	391.600	426.100	289.500	294.400
ondernemersoverschot	19.600	25.000	4.800	- 4.500
idem per f 100,- kosten	5	6	2	2
b. per ondernemer				
arbeidsopbrengst 2)	58.500	64.600	45.300	39.300
ondernemersinkomen 3)	63.300	67.200	53.400	47.200
2. Uitkomsten per m2 glas/teeltoppervlakte				
Kosten:				
rente en afschrijving	13,20	12,00		51,60
brandstof	10,00	12,30		13,10
arbeid	24,40	25,30		115,60
overige kosten	27,70	29,80		108,00
Totaal	75,30	79,40		288,30
Opbrengsten	79,30	84,40		283,90
Ondernemersoverschot	4,00	5,00		- 4,40

1) Met inbegrip van WIR-effect.

2) Ondernemersoverschot + berekende kosten voor de handenarbeid van de ondernemer.

3) Arbeidsopbrengst + saldo van berekende en betaalde rente + eventuele rentesubsidie.